

**ДОПОЛНИТЕЛНИ УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА ЛЕТАЧКИ
ПЕРСОНАЛ И ПАТНИЦИ ПРИ УПРАВУВАЊЕ И ВОЗЕЊЕ АВИОНИ И
ДРУГИ ВОЗДУШНИ ЛЕТАЛА ОД ПОСЛЕДИЦИ ОД НЕСРЕЌЕН СЛУЧАЈ
(НЕЗГОДА)**

Овие Услови за осигурување ги донесе Управниот одбор на Друштвото на 333-тата редовна седница одржана на 29.12.2020 година со одлука бр. 02-9753/12 со примена од 1.1.2021 година.

Лектор: Кристина Велевска

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

(1) Општите услови за осигурување на лица од последици на несреќен случај (незгода) и овие Дополнителни услови за осигурување на летачки персонал и патници при управување и возење авиони и други воздушни летала од последици на несреќен случај (во натамошен текст: Дополнителни услови), се составен дел на договорот за осигурување на летачки персонал и патници при управување и возење авион и други воздушни летала од последици на несреќен случај (незгода), што договарачот на осигурувањето ќе го склучи со Акционерско друштво за осигурување и реосигурување Македонија, Скопје - Виена Иншуренс Груп; (во натамошен текст: осигурувач).

(2) Договарач на осигурувањето може да биде секое правно и физичко лице.

(3) Лицата што се осигуруваат според овие Дополнителни услови, осигурени се без оглед на нивната здравствена состојба, општата работна способност и годините на старост, како и без плаќање на поголема премија, во смисла на член 9, став (3), точка 3 од Општите услови, освен лицата потполно лишени од деловна способност, кои во секој случај се исклучуваат од осигурувањето.

ОБВРСКИ НА ОСИГУРУВАЧОТ

Член 2

(1) Осигурувачот е во обврска ако несреќниот случај го снајде осигуреникот при употреба на означениот воздухоплов или при онаа дејност во воздухопловство што во полисата изречно е означена.

(2) Осигурувачот е во обврска само спрема договорениот вид воздухопловна дејност означена во полисата и тоа:

1. професионален летачки персонал, спортски летачи и лица што летаат од случај до случај: за време на летањето, при потребни манипулации пред летањето и по летањето, при влегувањето во воздухопловот и по излегувањето од него, при учество во спасување на воздухопловот и при учество во работа на комисија за утврдување на причини за воздухопловни несреќи, на пат од зборното работно место (работилница, хангар, управна зграда) директно до местото што е одредено за обавување на должностите наведени во оваа точка и обратно.

2. ученици на моторна пилотажа и воздушно едриличарство при теоретска и практична обука, како и на директен пат од работилницата или училиштето до аеродромот и назад.

3. скокачи со падобран: за време на летање со воздухоплов од кој имаат намера да исконкуваат, за време на скокањата и при доскокот, за време додека скокачите со падобран се наоѓаат на аеродромот на теоретска или практична настава по падобранство, на директен пат од зборното место до аеродромот и назад;

4. патници: за време возење со воздухопловот, при влегување и излегување од воздухопловот, при спасување за време на присилно спуштање на просторот на аеродромот што е одреден за патници.

(3) Само ако е посебно договорено, осигурувачот е во обврска за несреќните случаи што ќе настанат:

1. при летање во натпреварувања за постигнување на рекорди и при изведувачето акробации;

2. при опитни летања со воздухоплов од нов тип (прототип) и при опитни летања на нова сериска конструкција;

3. при скокања од воздухоплов со падобран, освен ако скокањето е извршено заради спасување на живот.

(4) Осигурувачот не е во обврска во никој случај за несреќните случаи што ќе настанат:

1. при летањето со воздухоплов кој нема пропишано уверение за пловидбеност,

2. при летање со воздухоплов што било организирано, извршено, изменето или продолжено без знаење или против волјата на сопственикот на воздухопловот, освен во случаите на виша сила. Од ова се изземаат патниците и летачкиот персонал на кои не им биле познати овие факти.

ОСИГУРУВАЊЕ СО И БЕЗ НАЗНАЧУВАЊЕ ИМИЊА И ОСИГУРУВАЊЕ СПОРЕД СЕДИШТЕТО

Член 3

(1) Ако осигурувањето е договорено со назначување имиња на осигурениците, тоа се однесува на поименично наведените лица во полисата, за договорените осигурени суми и е врзано само за одреден вид на воздухоплов наведен во полисата.

(2) Меѓутоа ако осигурувањето е договорено за определен број пилоти, друг летачки персонал, ученици подобранци или патници без назначување на имињата, а при настанувањето на несреќен случај во воздухопловот се наоѓале повеќе лица од колку што се означени во полисата, осигурената сума што е договорена за одделен осигуреник, се намалува сразмерно со фактичкиот број на лицата што се наоѓале во воздухопловот во времето на настанување на несреќниот случај. Осигурувањето е секогаш и исклучиво врзано за воздухопловот означен во полисата.

(3) Ако е договорено осигурувањето според седиштата, тоа се однесува:

1. на секој управувач (пилот) што седи на седиштето определено за управувачот, ако осигурувањето е договорено за управувачот на воздухопловот;

2. на секој друг летач што седи на седиштето определено за летачи или патници, ако осигурувањето е договорено за летачите кои не се пилоти;

3. на секој патник кој седи на седиштето определено за патници, ако осигурувањето е договорено за патници;

4. на секој ученик на пилотажа што седи на седиштето определено за пилот, летач или патник, ако е договорено осигурување за учениците на моторна пилотажа или безмоторно едриличарство.

(4) Осигурувањето според седиштата е врзано секогаш исклучиво за определено седиште во воздухопловот означен во полисата.

(5) Ако е договорено осигурување според седиштата и ако бројот на седиштата е поголем отколку што тоа е означено во полисата, осигурената сума што е означена во полисата за одделно седиште се намалува во соодно помегу фактичкиот број на седиштата во воздухопловот и бројот на седиштата означени во полисата.

ПЛАЌАЊЕ НА ПРЕМИЈА

Член 4

(1) Договорарот е должен да му ја плаќа договорената премија на осигурувачот за сите осигуреници без исклучок и за целото времетраење на осигурувањето во роковите означени во полисата. Ако премијата се уплаќа во пошта, се смета дека е платена во 24,00 часот оној ден на кој е уплатена во пошта, ако се плаќа со вирман се смета дека е платена во 24,00 часот оној ден на кој е предаден вирманскиот налог во банка. Ако договорарот не ја плати должната премија која стасала во договорениот рок ниту тоа ќе го направи некое друго заинтересирано лице, договорот за осигурување престанува по истекот на 30 дена, кога на договорарот на осигурување му е врачено препорачано писмо од осигурувачот со известување за стасаноста на премијата, со тоа што, тој рок не може да истече пред да поминат 30 дена од стасаноста на премијата.

(2) Обврската на осигурувачот спрема секој осигуреник поединечно постои и во случај кога договорарот не ја уплатил премијата во рокот означен во полисата, ако осигурениот случај настане за времетраење на осигурувањето во смисла на претходниот став и членот 6 од Општите услови.

ОБВРСКИ НА ОСИГУРУВАЧОТ КОГА ОСИГУРЕНИТЕ ЛИЦА СЕ ПОМЛАДИ ОД 14 ИЛИ ПОСТАРИ ОД 70 ГОДИНИ

Член 5

(1) Кога лицето кое претрпело несреќен случај е помладо од 14 години осигурувачот е во обврска да исплати:

1. трошоци за погреб врз основа на поднесените фактури, но најмногу до износот на осигурената сума во случај на смрт од незгода;

2. во случај на краткотрајно нарушување на здравјето, доколку е договорен дневен надомест, наместо дневниот надомест осигурувачот е во обврска да ги исплати фактичките трошоци за лекување, но најмногу 20% од износот на договорената осигурена сума за потполн инвалидитет, или ако не е договорена, најмногу 30% од договорената осигурена сума во случај на смрт.

(2) Кога лицето кое претрпело несреќен случај е постаро од 70 години на денот на настанување на осигурениот случај, осигурувачот е во обврска да исплати 50% од износот што инаку требало да го плати.

ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 6

(1) Доколку не се во спротивност со овие Дополнителни услови, на осигурувањата склучени според овие Дополнителни услови се применуваат и Општите услови за осигурување на лица од последици од несреќен случај (незгода).

(2) Договорарот, осигуреникот или корисникот на осигурувањето можат да достават жалба во однос на осигурувачот до Агенцијата за супервизија на осигурувањето, како орган надлежен за супервизија на друштвата за осигурување.

(3) Во случај на спор меѓу договорарот на осигурувањето, односно осигуреникот и осигурувачот, месно е надлежен Основниот граѓански суд Скопје.

Прилог 1 :

ТАБЕЛА ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ ПРОЦЕНТ НА ТРАЕН ИНВАЛИДИТЕТ КАКО ПОСЛЕДИЦА ОД НЕСРЕЌЕН СЛУЧАЈ (НЕЗГОДА)

за

Осигурување на летачки персонал и патници при управување и
возење авиони и други воздушни летала

ВОВЕДНИ ОДРЕДБИ

(1) Во смисла на членот 14 од Општите услови за осигурување на лица од последици на несреќен случај (незгода) оваа Табела за одредување процент на траен инвалидитет (во натамошниот текст: Табела на инвалидитет), е составен дел на овие Дополнителни услови и на секој одделен договор за осигурување на лица од последици на несреќен случај (незгода) кој договорарот на осигурувањето ќе го склучи

согласно овие услови со Акционерското друштво за осигурување и реосигурување Македонија, Скопје - Виена Иншуренс Груп.

(2) Како траен инвалидитет во смисла на оваа Табела на инвалидитет се смета трајна, иреверзибилна состојба на нарушување на нормалната функција на дел, односно орган на телото.

(3) Во осигурувањето на лица од последици на несреќен случај (незгода), во случај на траен инвалидитет, исклучиво се применува процентот одреден со оваа Табела на инвалидитет.

(4) Во случај на повреда, конечниот инвалидитет се определува најрано три месеци по завршеното севкупно лекување, со исклучок кај ампутација и точките од Табелата каде поинаку е определено. За псевдоартроза, нагмечување на коскено-мускулната структура и синдром на пренапрегување не се одредува инвалидитет.

(5) Кај повеќекратните повреди на одделни делови, 'рбетот или органите, вкупниот инвалидитет на одреден дел, 'рбет или орган се определува така, што за најголема последица на оштетување се зема полниот процент предвиден во Табелата, од следното најголемо оштетување се зема половина од процентот предвиден во Табелата итн. по ред, 1/4, 1/8 итн. Вкупниот процент не може да го надмине процентот кој е одреден со Табелата на инвалидитет за потполна загуба на тој дел или орган.

(6) Ако осигуреникот имал траен инвалидитет пред настанувањето на несреќниот случај, обврската на осигурувачот се одредува според новиот инвалидитет, независно од поранешниот, освен во следниве случаи:

а). ако новиот несреќен случај предизвикал зголемување на дотогашниот инвалидитет, обврската на осигурувачот се утврдува за разликата помеѓу вкупниот процент на инвалидитет и поранешниот процент;

б). ако новиот несреќен случај предизвикал загуба или повреда на еден од порано повредените делови или органи, обврската на осигурувачот се утврдува само за зголемениот инвалидитет;

в). ако со рендгенолошки прегледи е докажано дека дегенеративните болести на коскено-зглобниот систем постоеле пред несреќниот случај, осигурителот ќе го намали трајниот инвалидитет од Табелата за инвалидитет за 1/3 од проценетиот инвалидитет;

г). ако се докаже дека осигуреникот е заболел од шеќерна болест, болести на средниот и периферниот нервен систем, глувост, слабовидност, болести на крвните садови или хронични болести на белите дробови и ако тие болести делуваат за зголемување на инвалидитетот по настанатиот несреќен случај, осигурувачот ќе го намали крајниот инвалидитет по табелата за инвалидитет за 1/2;

д). ако претходна хронична болест е причината за настанокот на несреќниот случај, осигурувачот ќе го намали крајниот инвалидитет по Табелата за инвалидитет за 1/2.

(7) Оценките на инвалидитетот за различни последици на еден орган или екстремитет не се собираат, но можат да бидат оценети по онаа точка која утврдува највисок инвалидитет за таа последица.

(8) Во случај на загуба на повеќе делови или органи при еден несреќен случај, процентите на инвалидитет за секој одделен дел или орган се собираат, но не може да изнесуваат повеќе од 100%, ниту помалку од процентот на највисокиот поединечен инвалидитет.

(9) Субјективните тешкотии во смисла на намалување на мускулната моторна сила, страв, болки и оток на местото на повредата не се земаат во предвид при одредувањето на процентот на траен инвалидитет. Индивидуалните способности, социјалната положба или занимање (професионална способност) на осигуреникот не се земаат предвид при одредувањето на процентот на инвалидитет.

I. ГЛАВА

1. Перзистентна вегетативна состојба	100%
2. Оштетување на мозокот со клинички утврдена слика:	
- хемипареа со силно изразен спастицитет;	90%
- екстрапирамидна симптоматологија (невозможна координација на движењата или постоење на груби ненамерни движења);	
- оштетување на малиот мозок со изразени растројства на рамнотежата на одот и координација на движењето	
3. Псевдобулбарен синдром	80%
4. Постравматска епилепсија докажана со објективни дијагностички методи и болнички лекувања:	
а). со зачестени напади (најмалку еднаш неделно)	60%
б). со ретки напади	20%
5. Жаришни оштетувања на мозокот со болнички евидентирани последици на психооргански синдром, со наод на психијатар и психолог по болничко лекување со соодветни испитувања:	
а). во лесен степен	30%
б). во среден степен	40%
в). во силен степен	60%
6. Хемипареа или дисфазија:	
а). во лесен степен	30%
б). во среден степен	40%
в). во силен степен	50%
7. Оштетувања на малиот мозок со адиодохокинеза и асинергија	40%
8. Состојба после нагмечување на мозокот докажано во текот на болничко лекување со објективни	

дијагностички постапки на дијагностичка обработка (ЦТ, ЕЕГ):	
а). без невролошки испади	5%
б). со благи невролошки испади	20%
в). со невролошки испади во среден степен	35%
г). со невролошки испади во силен степен	50%
9. Состојба по трепанација на сводот на черепот или кршење на базата на черепот, сводот на черепот, рендгенолошки верифицирано	10%
10. Посткомозионален синдром по болнички утврден потрес на мозокот без постоење на објективни невролошки наоди со изворна медицинска документација добиена во рок од 24 часа по повредата и последователна медицинска документација за текот на лекувањето	1%
11. Загуба на коса над 1/3 од површината на косата	5%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

- Патолошките состојби на мозокот кои довеле до промени во мозокот не се опфатени со осигурување.
- За потресите на мозокот кои не се болнички утврдени во рок од 24 часа по повредата и немаат историјат на лекување после повредата не се признава инвалидитет.
- Сите форми на епилепсија мораат да бидат утврдени болнички со примена на современи дијагностички методи.
- Кај различните последици од повреда на мозокот при еден несрекен случај процентите на инвалидитет не се собираат, туку се одредува процент само по точката која е најповолна за осигуреникот.
- Трајниот инвалидитет за сите случаи кои спаѓаат под точките од 1 до 8 се определува најрано 2 години по повредата.

II. ОЧИ

12. Потполна загуба на видот на обете очи	100%
13. Потполна загуба на видот на едно око	33%
14. Ослабување на видот на едно око:	
а). за прва десеттина намален вид	1,65%
б). за втора десеттина намален вид	3,70%
в). за трета десеттина намален вид	6,00%
г). за четврта десеттина намален вид	9,00%
д). за петта десеттина намален вид	12,50%
е). за шеста десеттина намален вид	16,50%
ж). за седма десеттина намален вид	20,50%
з). за осма десеттина намален вид	24,50%
з). за деветта десеттина намален вид	28,50%
15. Во случај да на другото око дошло до потполна загуба на видот, за секоја десеттина намалување на видот на повреденото око, се определува:	
а). за прва десеттина намален вид	3,30%
б). за втора десеттина намален вид	7,40%
в). за трета десеттина намален вид	12,00%
г). за четврта десеттина намален вид	18,00%
д). за петта десеттина намален вид	25,00%
е). за шеста десеттина намален вид	33,00%
ж). за седма десеттина намален вид	41,00%
з). за осма десеттина намален вид	49,00%
з). за деветта десеттина намален вид	57,00%
16. Диплопија како трајна и ирепарабилна последица од повреда на око:	
а.) екстерна офталмоплегича	10%
б). тотална офталмоплегича	20%
17. Загуба на очно сочиво:	
а). афакија - еднострана	20%
б). псевдоафакија - еднострана	5%
в). афакија - двострана	30%
г). псевдоафакија - двострана	10%
18. Делумни оштетувања на мрежницата и стаклестото тело:	
а). делумен испад на видното поле како последица на посттравматска Аблација ретине	3%
б). Опациталес коропорис витреи како последица на траматско крвање во стаклестото тело на окото	3%
19. Мидријаза како последица на директна траума на окото	3%

20. Непотполна внатрешна офталмоплегја	10%
21. Повреда на солзниот апарат и очните капац:	
а). епифора	3%
б). ентропиум, ектропиу	3%
в). птоза на капаците	3%
22. Концентрично стеснување на видното поле на преостанатото око:	
а). до 60 степени	10%
б). до 40 степени	30%
в). до 20 степени	50%
г). до 5 степени	60%
23. Еднострано концентрично стеснување на видното поле:	
а). до 50 степени	5%
б). до 30 степени	10%
в). до 5 степени	20%
24. Хомонимна хемианопсија	30%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Инвалидитет по Аблациа ретине се определува по точките 13, 14, 15 или 18.
2. Повредата на очната јаболкница која предизвикала Аблациа ретине мора да биде болнички дијагностицирана.
3. Оцената на оштетувањата на очите се врши по завршеното лекување со исклучок по точките 16 и 20, за кои минималниот рок изнесува една година по повредата.

III. УШИ

25. Потполна глувост на обете уши со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган	40%
26. Потполна глувост на обете уши со згаснати калорични реакции на вестибуларниот орган	60%
27. Потполна глувост на едно уво со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган	10%
28. Потполна глувост на едно уво со згасната калорична реакција на вестибуларниот орган на тоа уво	15%
29. Обострана наглувост со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган обострано:	
- вкупна загуба на слухот по Фулер-Сабине:	
а). од 31% до 60%	10%
б). од 61% до 85%	20%
30. Обострана наглувост со згасната калорична реакција на двата вестибуларни органа:	
- вкупна загуба на слухот по Фулер-Сабине:	
а). од 20% до 30%	10%
б). од 31% до 60%	20%
в). од 61% до 85%	30%
31. Еднострана тешка наглувост со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган:	
- загуба на слухот на ниво од 90 до 95 децибел	10%
32. Еднострана тешка наглувост со згасната калорична реакција на вестибуларниот орган:	
- загуба на слухот на ниво од 90 до 95 децибел	12,5%
33. Повреда на ушната школка:	
а). потполна загуба или потполна деформација	15%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

За сите случаи од ова поглавје инвалидитетот се определува по завршеното лекување, но не порано од 6 месеци по повредата, со исклучок на точката 33, која се оценува по завршеното лекување.

IV. ЛИЦЕ

34. Белезно деформиращки оштетувања на лицето со функционални пречки и/или посттравматски деформитети на коските на лицето:	
а). во среден степен	5%
б). во силен степен	15%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

За козметичките и естетските белези на лицето не се одредува инвалидитет.

35. Ограничено отворање на устата:	
а). растојание на горните и долните заби - до 3 см	10%
б). растојание на горните и долните заби - до 1,5 см	30%
36. Дефекти на виличните коски на јазикот или на непцето со функционални пречки:	
а). во среден степен	10%
б). во силен степен	25%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За случаите по точките 34, 35 и 36 инвалидитет се одредува по завршеното лекување, но не порано од 6 месеци по повредата.
2. За загуба на заби не се одредува инвалидитет.

37. Пареза на фаџијалниот нерв по фрактура на слепоочната коска или повреда на соодветната паротидна регија:	
а). во среден степен	5%
б). во силен степен со контрактура и кај мимичка мускулатура	20%
в). парализа на фаџијалниот нерв	30%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

Инвалидитетот по точката 37 се одредува по завршеното лекување, но не порано од 2 години по повредата.

V. НОС

38. Повреда на носот:	
а). делумна загуба на носот	15%
б). загуба на целиот нос	30%
39. Аносмиа како последица на верифицирана фрактура на горниот внатрешен дел на носниот скелет	3%
40. Деформација на носната пирамида после фрактура со дислокација на носните коски	5%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Кога ќе се утврдат различни последици на повредата на носот поради еден несрекен случај, процентите за инвалидитет не се собираат, туку инвалидитетот се оценува по најповолната точка за осигуреникот.
2. Инвалидитетот од точка 39 се утврдува по завршеното лекување, но не пред истекот на една година од повредата или операцијата.
3. За повреда по точката 40 осигуреникот е должен на осигурувачот да му достави на увид РТГ-снимки.

VI. ДУШНИК И ХРАНОПРОВОДНИК

41. Повреди на душникот:	
а). состојба по трахеотомија кај виталните индикации по повредата	5%
б). стеноза на душникот по повреда на гркланот и на почетниот дел на душникот	10%
42. Стеноза на душникот поради која мора трајно да се носи канила	60%
43. Стеснување на хранопроводникот, рентгенолошки докажано:	
а). во лесен степен	5%
б). во силен степен	30%
44. Потполно стеснување на хранопроводникот со трајна гастростома	80%

VII. ГРАДЕН КОШ

45. Повреди на ребрата:

а). кршење на едно или две ребра ако е залекувано со дислокација, или скршнување на стернумот зараснат со дислокација без намалување на белодробната вентилација од рестриктивен тип	2%
б). кршење на 3 или повеќе ребра залекувано со дислокација без смалување на белодробната вентилација од рестриктивен тип	5%
46. Состојба по терактомија	5%
47. Оштетување на функцијата на белите дробови од рестриктивен тип поради кршење на едно или повеќе ребра, пентрантни повреди на градниот кош, посттравматска адхезија, хематоторакс и пневмоторакс:	
а). во лесен степен, 20%-30% смалување на виталниот капацитет	10%
б). во среден степен, 31%-50% смалување на виталниот капацитет	30%
в). во силен степен за 51% или повеќе смалување на виталниот капацитет	50%
48. Фистула по емпиема	10%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

- Капацитетот на белите дробови се одредува со повторена спирометрија, а по потреба и со детална пулмолошка обработка и ергометрија.
- Ако состојбата од точките 45, 46 и 48 е проследена со пореметување на функцијата на белите дробови од рестриктивен тип, тогаш не се оценува по наведените точки, туку по точката 47.
- Инвалидитетот по точките 47 и 48 се оценува по завршеното лекување, но не порано од една година од денот на повредата.
- Ако со спирометрија се докаже мешано пореметување на функцијата на белите дробови (опструктивно и рестриктивно), инвалидитетот се намалува сразмерно на испадот на функцијата поради болест.

49. Загуба на една дојка:	
а). до 50 години живот	10%
б). преку 50 години живот	5%
в). тешко оштетување на дојката до 50 години живот	5%
50. Загуба на двете дојки:	
а). до 50 години живот	30%
б). преку 50 години живот	15%
в). тешко оштетување на двете дојки до 50 години живот	10%
51. Последици од пенетрантни повреди на срцето и големите крвни садови на градниот кош:	
а). срце со нормален електрокардиограм	10%
б). со променлив електрокардиограм според тежината на промената	30%
в). крвни садови	10%
г). аневризма на аортата со инплантата	30%

VIII. КОЖА

52. Длабоки белези на телото по опекотини или повреди без пречки на мотилитетот, а повредите зафаќаат површина над 5 см ² :	
а). од 5% до 10% од површината на телото	5%
б). од 10% до 20% од површината на телото	10%
в). преку 20% од површината на телото	15%
53. Длабок белег на кожата по повреди или опекотини кои предизвикале поголем белег на кожата од 5 см ²	1%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

- Случаите од точката 52 се пресметуваат со примена на правилото на деветка.
- Длабок белег настанува по интермедијални опекотини (II Б степен) и/или повреди со мал дефект на кожата.
- Длабок белег настанува по длабоки опекотини (III степен) или поткожни субдермални (IV степен) и/или поголем дефект на кожниот покрив.
- За последиците од епидермални опекотини (I степен) и површината (II А степен) инвалидитет не се определува.
- Процентот на инвалидитет се утврдува по завршеното лекување, но не порано од 6 месеци од настанувањето на несреќниот случај.
- Функциските пореметувања предизвикани со изгореници или повреди од точка 52, се оценуваат согласно соодветните точки од Табелата на инвалидитет.

IX. СТОМАЧНИ ОРГАНИ

54. Травматска хернија верифицирана во болница непосредно по повредата ако истовремено покрај хернијата е верифицирана повреда на меките делови на stomачниот сид во тоа подрачје	5%
55. Повреди на дијафрагмата:	
а). состојба по прснување дијафрагма во болница непосредно по повредата, верифицирана и хируршки згрижена	10%
б). дијафрагмална хернија - рецидив по хируршки згрижени дијафрагмални травматски кила	20%
56. Постоперативна хернија по лапартомија која е направена поради повредата	10%
57. Повреда на цревата и/или црниот дроб, желудник:	
а). шиене	10%
б). повреда на црн дроб со ресекција	20%
в). повреда на црева и/или на желудникот со ресекција	20%
58. Загуба на слезина (спленектомија):	
а). загуба на слезина до 20 години возраст	25%
б). загуба на слезина од 20-40 години возраст	20%
в). загуба на слезина со преку 40 години возраст	15%
59. Повреда на панкреас според функционалното оштетување	20%
60. Анус претернатуралис - траен	50%
61. Инконтиненција алви:	
а). делумна	20%
б). потполна	60%

X. УРИНАРНИ ОРГАНИ

62. Загуба на еден бубрег - со нормална функција на другиот	30%
63. Загуба на еден бубрег - со оштетена функција на другиот:	
а). во лесен степен, до 30% оштетување на функцијата	40%
б). во среден степен, до 50% оштетување на функцијата	55%
в). во силен степен, над 50% оштетување на функцијата	80%
64. Функционални оштетувања на едниот бубрег:	
а). во лесен степен, до 30% оштетување на функцијата	7%
б). во среден степен, до 50% оштетување на функцијата	15%
в). во силен степен, преку 50% оштетување на функцијата	20%
65. Функционални оштетувања на двата бубрега:	
а). во лесен степен, до 30% оштетување на функцијата	20%
б). во среден степен, до 50% оштетување на функцијата	30%
в). во силен степен, преку 50% оштетување на функцијата	60%
66. Стеноза на уретрата после повреда:	
а). во лесен степен, под 18 ЦХ	5%
б). во среден степен, под 14 ЦХ	15%
в). во силен степен, под 6 ЦХ	30%
67. Повреда на мочниот меур со намален капацитет за секоја 1/3 на намалување на капацитетот	10%
68. Потполна инконтиненција на урината:	
а). кај мажи	40%
б). кај жени	50%
69. Уринарна фистула (уретална, перинеална, вагинална)	25%

XI. ГЕНИТАЛНИ ОРГАНИ

70. Загуба на еден тестис до 60 години живот	15%
71. Загуба на еден тестис преку 60 години живот	5%
72. Загуба на обата тестиса до 60 години живот	50%
73. Загуба на обата тестиса преку 60 години живот	25%
74. Загуба на penisот до 60 години	60%
75. Загуба на penisот преку 60 години живот	30%
76. Деформација на penisот со оневозможена кохабитација до 60 години живот	50%
77. Деформација на penisот со оневозможена кохабитација преку 60 години живот	25%
78. Загуба на матката и јајниците до 55 години живот:	

а). загуба на матка	40%
б). загуба на едниот јајник	10%
в). загуба на двата јајника	40%
79. Загуба на матката и на јајниците преку 55 години живот:	
а). загуба на матката	10%
б). загуба на секој јајник	5%
80. Оштетувања на вулвата и вагината кои оневозможуваат кохабитација до 60 години живот	50%
81. Оштетувања на вулвата и вагината кои оневозможуваат кохабитација преку 60 години	25%

XII. 'РБЕТ

82. Повреда на 'рбетот со трајни оштетувања на 'рбетниот мозок (тетраплегија, параплегија, триплегија), со загуба на контрола на дефекацијата и на мочањето	100%
83. Повреда на 'рбетот со трајно оштетување на 'рбетниот мозок (тетрапареза, типереза) без загуба на контролата на дефекацијата и на мочањето, верифицирано со ЕМГ:	
а). во лесен степен	до 30%
б). во среден степен	40%
в). во силен степен	50%
84. Повреда на 'рбетот со пареза на долните екстремитети, верифицирани со ЕМГ:	
а). во лесен степен	25%
б). во среден степен	35%
в). во силен степен	45%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

Оштетувањата кои спаѓаат под точка 82, се оценуваат по утврдување на ирепарабилни невролошки лезии, а за точките 83 и 84 се оценуваат по завршеното лекување, но не порано од 2 години од денот на повредувањето.

85. Намалена подвижност на 'рбетот по повреда на коскениот дел на вратниот сегмент:	
а). во лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)	4%
б). во силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)*	8%
Објаснување на нормалниот опсег на движењата во услови под точката:	
* антефлексija	(0-40 степени)
ретрофлексija	(0-45 степени)
латерофлексija	(0-40 степени)
ротација	(0-60 степени)
86. Намалена подвижност на 'рбетот по повреда на коскениот дел на торакалниот сегмент:	
а). во лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)*	3%
б). во силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)*	6%
* се мери влијанието на вкупната подвижност на тораколумбален 'рбет	
87. Намалена подвижност на 'рбетот по повреда на коскениот дел на лумбалниот сегмент:	
а). во лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)*	5%
б). во силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)*	10%
* антефлексija	(0-80 степени)
ретрофлексija	(0-20 степени)
латерофлексija	(0-20 степени)

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За оценка по точките од оваа глава задолжително е на осигурувачот да му се достават РТГ-снимки на увид.
2. Хернија дисциинтервертебралис, сите видови лумбалгии, дископатија, спондилози, спондилестези, спондилолиза, сакралгии, миофасцитиси, коксигодии, ишијалгии, фиброзитис, фасцитиси и сите патоанатомски промени на слабинско-крстни регии означени со аналогни термини, не се опфатени со осигурување.

XIII. КАРЛИЦА

88. Повеќекратно кршење на карлицата со тешка деформација или денивелација на сакроилијакалните зглобови или симфиза	30%
--	-----

89. Симфизиолиза со дислокација во хоризонтална и/или вертикална рамнина:	
а). големина до 2 см	5%
б). големина преку 2 см	10%
90. Кршење на една цревна коска санирана со дислокација	5%
91. Кршење на двете цревни коски санирани со дислокација	10%
92. Кршење на срамната или седишната коска санирана со дислокација	5%
93. Кршење на 2 коски: срамната, седишната или срамната и седишната, со дислокација	10%
94. Кршење на крсната коска, санирана со дислокација	5%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За кршење на коските на карлицата кои зараснале без дислокација и без објективни функционални пречки не се одредува инвалидитет.
2. За скршеница на тртната коска не се определува инвалидитет.
3. За оцена по точките од оваа глава задолжително е на осигурувачот да му се достават РТГ-снимки на увид.

XIV. РАЦЕ

95. Загуба на двете раце или шепи	100%
96. Загуба на раката од рамото (ексартитулација)	70%
97. Загуба на раката во подрачјето на надлактицата	65%
98. Загуба на раката под лакотот со задржана функција на лакотот	60%
99. Загуба на шепата	55%
100. Загуба на сите прсти:	
а). на двете шепи	100%
б). на едната шепата	45%
101. Загуба на палец	15%
102. Загуба на показалец	10%
103. Загуба на среден, до мал и на мал прст:	
а). среден	7%
б). до мал или мал, за секој прст	3%
104. Загуба на метакарпалните коски на палецот	6%
105. Загуба на метакарпалните коски на показалец	4%
106. Загуба на метакарпалните коски на средниот, до малиот и на малиот прст, за секоја коска	2%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За загуба на еден член на палецот се одредува половина, а за загуба на еден член од другите прсти се определува третина од инвалидитетот определен за соодветниот прст.
2. Делумната загуба на коскениот дел од членчето се оценува како потполна загуба на членчето.
3. За загуба на јагодица од прстот се определува 1/2 од инвалидитетот определен за загуба на член.

НАДЛАКТИЦА

107. Потполна вкочанетост на рамениот зглоб во функционално неповолна положба (абдукција од 20 до 40 степени)	25%
108. Намалена подвижност на зглобот на рамото по скршеница (или луксација) на зглобните тела, РТГ докажана и со ограничена функција на зглобот од:	
а). лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)*	4%
б). силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)*	8%
* елевација со слободна лопатка	(0-180 степени)
антефлексација со фиксирана лопатка	(0-90 степени)
ретрофлексација со фиксирана лопатка	(0-50 степени)
абдукција со фиксирана лопатка	(0-90 степени)
внатрешна ротација	(0-85 степени)
надворешна ротација	(0-90 степени)
109. Клучна коска:	
а). неправилно зарастено кршење на клучната коска	2%
110. Потполно исчашување на акромиоклавикуларниот или стерноклавикуларниот зглоб рендгенски верифицирано	5%

111. Ендопротеза на рамениот зглоб	30%
112. Хроничен остеомиелитис на коските на горните екстремитети со фистула посттравматска	10%
113. Парализа на нервот аксесорисус	15%
114. Парализа на брахијалниот плексус	60%
115. Делумна парализа на брахијалниот плексус (ЕРБ или КУМПКЕ)	35%
116. Парализа на аксиларниот нерв	15%
117. Парализа на радијалниот нерв	30%
118. Парализа на нервот медианус	35%
119. Парализа на нервот улнарис	30%
120. Парализа на два нерва од едната рака	50%
121. Парализа на три нерва од едната рака	60%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

- Парежа на нервите се одредува максимално до 2/3 од инвалидитетот определен за парализа на соодветниот нерв.
- За случаите кои спаѓаат под точките од 113 до 121, инвалидитет се определува по завршеното лекување, но не пред две години по повредата со задолжителна верификација со ЕМГ, не постара од 3 месеци.

ПОДЛАКТИЦА

122. Потполна вкочанетост на зглобот на лактот во функционално поволна положба од 100 до 140 степени	15%
123. Потполна вкочанетост на зглобот на лактот во функционално неповолна положба	25%
124. Намалена подвижност на зглобот на лактот после скршеница (или луксација) на зглобните тела, РТГ докажана и со ограничена функција на зглобот од:	
а). лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)*	4%
б). силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)*	8%
* екстензија	(0 степени)
флексција	(145 степени)
125. Намалена ротација на подлактицата (пронација и супинација) по скршеница во предел на лактот, РТГ верифицирана	2%
126. Разлабавен зглоб на лактот - осцилација на движење во попречна насока повеќе од 20 степени	5%
127. Анкилоза на подлактицата во супинација	25%
128. Анкилоза на подлактицата во средна положба	15%
129. Анкилоза на подлактицата во пронација	20%
130. Анкилоза на рачниот зглоб:	
а). во положба на екстензија	15%
б). во оската на подлактицата	20%
в). во положба на флексција	30%
131. Намалена подвижност на рачниот зглоб после скршеница на зглобните тела, РТГ докажана и со ограничена функција на зглобот од:	
а). лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)*	3%
б). силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)*	6%
* воларна флексција	(0-90 степени)
дорзална флексција	(0-70 степени)
улнарна девијација	(0-55 степени)
радијална девијација	(0-25 степени)
132. Ендопротеза на чунестата коска и/или ослинатур (месечеста коска)	15%

ПРСТИ

133. Потполна вкочанетост на сите прсти од едната рака	40%
134. Потполна вкочанетост на целиот палец	12%
135. Потполна вкочанетост на целиот показалец	9%
136. Потполна вкочанетост на средниот, до малиот и малиот прст:	
а). целиот среден прст	5%
б). до малиот или малиот прст, за секој прст посебно	2%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За потполна вкочанетост на еден зглоб на палецот се определува половина, а за потполна вкочанетост на еден зглоб на другите прсти се определува третина од инвалидитетот определен за загуба на тој прст.
2. Збирот на процентот на вкочанетост на одделни зглобови на еден прст не може да биде поголем од процентот определен за потполна вкочанетост на тој прст.
3. Вкупниот инвалидитет за повреда на прстите не може да изнесува повеќе од инвалидитетот за загуба на шака.
4. За последиците од повреда на прстите, инвалидитетот се одредува без примена на начелото од точката 5 од Општите одредби на Табелата на инвалидитет.

137. Неправилно зараснато скршување на метакарпална коска (скршеница зарасната со дислокација која влијае на функцијата на зглобот)	1%
138. Намалена подвижност на дисталниот, средниот или проксималниот зглоб на палецот	5%
139. Намалена подвижност на одделни зглобови на показалецот	2%
140. Намалена подвижност на одделни зглобови на средниот, домалиот или малиот прст	1%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Вкупниот инвалидитет по точките 138, 139 и 140 не може да изнесува повеќе од инвалидитетот за потполна вкочанетост на истиот прст.
2. За оцена по точките од оваа глава задолжително е на осигурувачот да му се достават РТГ-снимки на увид.

XV. НОЗЕ

141. Загуба на двете натколеници	100%
142. Ексартикулација на нога во колк	70%
143. Загуба на натколеница во горната третина, осакатениот бут неповолен за протеза	60%
144. Загуба на натколеница под горната третина	50%
145. Загуба на двете потколеници, осакатени делови поволни за протеза	80%
146. Загуба на потколеница, осакатениот дел под 6 см	45%
147. Загуба на потколеница, осакатениот дел преку 6 см	40%
148. Загуба на двете стапала	80%
149. Загуба на едно стапало	35%
150. Загуба на стапало во Шопартова линија	35%
151. Загуба на стапало во Лисфранова линија	30%
152. Трансметатарзална ампутација	25%
153. Загуба на првата или петтата метатарзална коска	5%
154. Загуба на втората, третата и четвртата метатарзална коска, за секоја посебно	3%
155. Загуба на сите прсти на стапалото на една нога	20%
156. Загуба на палецот на стапалото:	
а). загуба на крајното членче на палецот	5%
б). загуба на целиот палец	10%
157. Загуба на целиот 2 – 5 прст на ногата, за секој прст	2,5%
158. Делумна загуба на целиот 2 – 5 прст на ногата, за секој прст	1%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

Вкочанетоста на интерфалангеалните зглобови на 2 – 5 прст во испружена положба или намалена подвижност на овие зглобови не претставува инвалидитет.

159. Потполна вкочанетост на колкот во функционално поволна положба	30%
160. Потполна вкочанетост на колкот во функционално неповолна положба	40%
161. Потполна вкочанетост на двата колка	70%
162. Намалена подвижност на зглобот на колкот по скршеница (или луксација) на зглобните тела, РТГ докажана и со ограничена функција на зглобот:	
а). лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)*	5%
б). силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)*	10%
* флексија со испружено колено	(0-80 степени)
флексија со свиткано колено	(0-110 степени)

екстензија	(0-20 степени)
абдукција	(0-45 степени)
аддукција	(0-30 степени)
внатрешна ротација	(0-45 степени)
надворешна ротација	(0-45 степени)
163. Ендопротеза на колкот	30%
164. Неправилно зараснато кршење на бутната коска со ангулација во варус, валгус позиција:	
а). од 10 до 20 степени	10%
б). над 20 степени	15%
165. Хроничен остеомиелитис на коските на долните екстремитети со фистула посттравматска	10%
166. Скратување на ногата поради кршење:	
а). од 4,1 до 6 см	15%
б). преку 6 см	20%
167. Вкочанетост на коленото:	
а). во функционално повољна положба (до 10 степени флексија)	25%
б). во функционално неповољна положба	35%
168. Намалена подвижност на зглобот на коленото после скршеница (или луксација) на зглобните тела, РТГ докажана и со ограничена функција на зглобот:	
а). во лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)*	5%
б). во силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)*	10%
* екстензија	(0 степени)
флексија	(0-130 степени)
169. Разнишаност на коленото по целосна руптура на предниот вкрстен лигамент, верифицирано со магнетна резонанца*, со потреба од стално носење на ортопедско помагало	5%
* се исклучуваат сите повреди на коленото по кои е направена оперативна интервенција на лигаментопластика на предниот вкрстен лигамент, парцијалните руптури, повреди на колатерални лигаменти и капсулата на зглобот	

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

За псевдоартроза на бедрената коска и вратот на бедрената коска не се одредува инвалидитет.

170. Ендопротеза на коленото	20%
171. Слободно зглобно тело поради повреда	3%
172. Функционални пречки по отстранување на чашка:	
а). парцијално отстранета чашка	5%
б). тотално отстранета чашка	15%
173. Неправилно зараснато кршење на потколеницата со валгус, варус или рекурвстум деформација, компарирано со здравата потколеница, преку 15 степени	10%
174. Анкилоза на скоковниот зглоб во функционално повољна положба (5-10 степени плантарна флексија)	10%
175. Анкилоза на скоковниот зглоб во функционално неповољна положба	25%
176. Намалена подвижност на скоковиот зглоб по скршеница на зглобните тела, РТГ докажана и со ограничена функција на зглобот од:	
а). лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)*	3%
б). силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)*	6%
* дорзална флексија	(0-25 степени)
плантарна флексија	(0-30 степени)
инверзија	(0-25 степени)
еверзија	(0-10 степени)
177. Ендопротеза на скоковиот зглоб	25%
178. Травматско проширување на малеоларната, бималеоларната и на трималеоларната вилушка на стапалото, компарирано со здравото стапало	5%
179. Деформација на стапалото, со скршеници на коските: пес ескаватус, пес плановалгус, пес варус, пес еквинус во силен степен	5%
180. Деформација на калканеусот по компресивно кршење	5%
181. Деформација на талусот по кршење со деформираща артроза	5%
182. Деформација на метатарзус после скршеница на метатарзални коски, за секоја метатарзална коска	1% до 5%
183. Потполна вкочанетост на основниот или крајниот зглоб на палецот на стапалото	2%
184. Големи белези на петата или табанот по повреда на меките делови со површина	5%

преку 1/2 од табанот	
185. Парализа на ишијадичниот нерв	40%
186. Парализа на феморалниот нерв	30%
187. Парализа на тибииалниот нерв	25%
188. Парализа на перонеалниот нерв	25%
189. Парализа на глутеалниот нерв	10%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За пареза на нервите на нозете се определува максимално до 2/3 од процентот определен за парализа на соодветниот нерв.
2. За случаите што спаѓаат во точките од 185 до 189 се определува инвалидитетот по завршеното лекување, но не порано од 2 години по повредата, со верификација ЕМГ не постара од 3 месеци.
3. За псевдоартроза на пателата или тибиијата не се одредува инвалидитет.
4. За оцена на инвалидитетот по сите точки од оваа глава, освен за повредите на нерви и на меки делови, осигуреникот е должен на осигурувачот да му достави РТГ-снимки на увид.
5. Дисторзии на зглобовите не се опфатени со осигурување.
6. Не се одредува инвалидитет за оштетување и/или оперативно отстранување на менискус.
7. Не се одредува инвалидитет за нестабилност на коленото која е последица на оперативно отстранување на менискус.

Прилог бр.2

ТАБЕЛА НА ДНЕВЕН НАДОМЕСТ за

осигурување на летачки персонал и патници при управување и возење авиони и други воздушни летала

ВОВЕДНИ ОДРЕДБИ

- (1) Во смисла на членот 15 од Општите услови за осигурување на лица од последици на несреќен случај (незгода), оваа табела на дневен надомест е составен дел на овие Дополнителни услови и на секој одделен договор за осигурување на лица од последици на несреќен случај (незгода) што договарачот на осигурувањето ќе го склучи согласно овие услови со Акционерско друштво за осигурување и реосигурување Македонија, Скопје - Виена Иншуренс Груп (во натамошниот текст: осигурувач).
- (2) Ако несреќниот случај имал за последица привремена неспособност на осигуреникот, бројот на деновите за кои се исплатува дневен надомест за определен вид повреда се утврдува врз основа на лекарска потврда - извештај, но најмногу до бројот на деновите определени за тој вид повреда во оваа табела на дневен надомест.
- (3) Доколку некој вид повреда не е наведен во табелата на дневен надомест, бројот на деновите на дневниот надомест се определува според бројот на деновите предвидени за сличен вид повреди наведени во табелата.

I ПОВРЕДИ НА ГЛАВА

(1) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. посткомозионален синдром по болнички или амбулантно утврден потрес на мозокот без постоење на објективни невролошки наоди;
2. загуба на коса над 1/3 од површината на косата.

(2) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. дифузни оштетувања на мозокот со клинички утврдена слика на декортизација, односно децеребрација:
 - хемиплегија од инветериран тип со афазија и агнозија;
 - деменција (Корсаковлев синдром);
 - обостран Паркинсов синдром со изразен ригор;
 - комплетна хемиплегија, параплегија, триплегија, тетраплегија;
 - епилепсија со деменција и психичка детериорација;
 - психоза по органска повреда на мозокот;

2. оштетување на мозокот со клинички утврдена слика:

- хемипарежа со силно изразен спастицитет;
- екстрапирамидна симптоматологија (невозможна координација на движењата или постоење на груби ненамерни движења);
- псевдобулбарна парализа со присилно плачење или смеење;
- оштетување на малиот мозок со изразени растројства на рамнотежата на одот и координација на движењето;

3. псевдобулбарен синдром;

4. жаришни оштетувања на мозокот со болнички евидентирани последици на психоорганичен синдром со наод на психијатар и психолог по болничкото лекување со соодветни испитувања;

5. хемипарежа или дисфазија;

6. оштетувања на малиот мозок со адиодохокинеза и асинергија;

7. контузиони повреди на мозокот;

8. состојба по трепанација на сводот на черепот или кршење на базата на черепот, сводот на черепот, рендгенолошки верифицирано.

II ПОВРЕДИ НА ОЧИ

(3) Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:

1. диплопија како трајна и ирепаратилна последица од повреда на око, екстерна и тотална офталмоплегича;
2. мидријаза како последица на директна траума на окото;
3. непотполна внатрешна офталмоплегича;
4. повреда на солзниот апарат и на очните капаци (епифора, ентропиум, ектропиум, птоза на капациите);
5. концентрично стеснување на видното поле на преостанатото око од 1 до 60 степени;
6. еднострано концентрично стеснување на видното поле од 1 до 50 степени;
7. хомонимна хемианопсија.

(4) Дневниот надомест изнесува најмногу до 90 дена за:

1. ослабување на видот на едно око;
2. загуба на очна леќа (афакија и псевдоафакија).

(5) Дневниот надомест изнесува најмногу до 120 дена за:

1. делумни оштетувања на мрежницата и на стаклестото тело.

(6) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. потполна загуба на видот на двете очи;
2. потполна загуба на видот на едно око.

III ПОВРЕДИ НА УШИ

(7) Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:

1. потполна глувост на двете уши со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган;
2. потполна глувост на едно уво со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган;
3. двострана наглувост со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган: вкупна загуба на слухот по Фулер-Сабине од 31 до 60%;
4. еднострана тешка наглувост со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган: загуба на слухот на ниво од 90 до 95 децибела;
5. повреда на ушната школка со потполна загуба или потполна деформација.

(8) Дневниот надомест изнесува најмногу до 90 дена за:

1. потполна глувост на едно уво со згасната калорична реакција на вестибуларниот орган на тоа уво;
2. двострана наглувост со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган: вкупна загуба на слухот по Фулер-Сабине од 61 до 85%;
3. еднострана тешка наглувост со згасната калорична реакција на вестибуларниот орган, загуба на слухот на ниво од 90 до 95 децибела.

(9) Дневниот надомест изнесува најмногу до 120 дена за:

1. потполна глувост на двете уши со згаснати калорични реакции на вестибуларниот орган.

IV ПОВРЕДИ НА ЛИЦЕ

(10) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. Загуба на постојните заби како последица на несреќен случај

(11) Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:

1. Белезно деформиращки оштетувања на лицето со функционални пречки
2. Посттравматски деформитети на лицето по скршеници на лицеви коски
3. ограничено отворање на устата;
4. дефекти на виличните коски на јазикот или непцето со функционални пречки.

(12) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. пареза на фацијалниот нерв по фрактура на слепоочната коска или повреда на соодветната паротидна регија.

V ПОВРЕДИ НА НОС

(13) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. аносмија како последица на верифицирана фрактура на горниот внатрешен дел на носниот скелет;
2. промена на обликот на пирамидата на носот;
3. отежнато дишење поради фрактура на носниот септум што е утврдена од соодветен специјалист - клинички и рендгенолошки непосредно по повредата.

(14) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. повреда на носот: делумна или целосна загуба на носот.

VI ПОВРЕДИ НА ДУШНИК И НА ХРАНОПРОВОД

(15) Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:

1. стеснување на хранопроводот.

(16) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. стеноза на душникот поради која мора трајно да се носи канила;
2. потполно стеснување на хранопроводот со трајна гастростома.

VII ПОВРЕДИ НА ГРАДЕН КОШ

(17) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. повреди на ребрата, скршување на едно или повеќе ребра или на стернумот зараснати со дислокација, без или со намалување на белодробната вентилација од рестриктивен тип;
2. состојба по торакотомија.

(18) Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:

1. оштетување на функцијата на белите дробови од рестриктивен тип со намалување на виталниот капацитет во лесен и среден степен до 50%, настанато како последица на: скршување на едно или повеќе ребра, пенетрантни повреди на градниот кош, посттравматска атхезија, хематоторакс и пневмоторакс.

(19) Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:

1. фистула по емпиема.

(20) Дневниот надомест изнесува најмногу до 120 дена за:

1. Оштетување на функцијата на белите дробови од рестриктивен тип поради кршење на едно или повеќе ребра, пенетрантни повреди на градниот кош, посттравматска атхезија, хематоторакс и пневмоторакс, без намалување на виталниот капацитет
2. загуба на една дојка.

(21) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. оштетување на функцијата на белите дробови од рестриктивен тип со намалување на виталниот капацитет во силен степен над 51%, настанато како последица на: скршување на едно или повеќе ребра, пенетрантни повреди на градниот кош, посттравматска атхезија, хематоторакс и пневмоторакс;
2. загуба на двете дојки;
3. последици од пенетрантни повреди на срцето и на големите крвни садови на градниот кош.

VIII ПОВРЕДИ НА КОЖА

(22) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. длабоки белези на телото по изгореници или повреди без пречки на мотолитетот, а повредите зафаќаат површина над 5 см².

(23) Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:

1. длабоки белези на телото по изгореници или повреди, со функционални пречки.

IX ПОВРЕДИ НА СТОМАЧНИ ОРГАНИ

(24) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. трауматска хернија верифицирана во болница, непосредно по повредата, ако истовремено покрај хернијата е верифицирана повреда на меките делови на stomачниот сид во тоа подрачје;
2. постоперативна хернија по лапаратомија што е направена поради повредата;
3. повреда на цревата и/или на црниот дроб, слезината, желудникот.

(25) Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:

1. повреди на дијафрагмата;
2. сутура или загуба на слезина (спленектомија).

(26) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. повреда на панкреас според функционалното оштетување;
2. Анус праектернатуралис - траен;
3. инконтиненција алви - трајна.

X ПОВРЕДА НА УРИНАРНИТЕ ОРГАНИ

(27) Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:

1. функционални оштетувања на едниот бубрег во лесен и среден степен, до 50% оштетување на функцијата.

(28) Дневниот надомест изнесува најмногу до 120 дена за:

1. загуба на еден бубрег - со нормална функција на другиот.

(29) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. функционални оштетувања на едниот бубрег во силен степен, над 50% оштетување на функцијата;
2. загуба на еден бубрег со оштетување на функцијата на другиот;
3. функционални оштетувања на двата бубрега;
4. растројство при испуштање на урина поради повреди на подрачјето на урогениталните органи според Шарие;
5. повреда на мочниот меур со намален капацитет, за секоја 1/3 на намалување на капацитетот;
6. потполна инконтиненција на урината;
7. трајна цистостома;
8. уринарна фистула (уретална, перинеална, вагинална).

XI ПОВРЕДИ НА ГЕНИТАЛНИТЕ ОРГАНИ

(30) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. загуба на еден или на двата тестиса.

(31) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. загуба на пенисот;
2. деформација на пенисот со оневозможена кохабитација;
3. загуба на матката и на јајниците;
4. оштетување на вулвата и на вагината што оневозможува кохабитација.

XII ПОВРЕДИ НА 'РБЕТ

(32) Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:

1. смалување на подвижноста на 'рбетот како последица на скршување на еден или повеќе прешлени со изменување на линијата на 'рбетот (кифоза, рибус, сколиоза);
2. смалена подвижност на 'рбетот по повредата на коскениот дел на вратниот, торакалниот или лумбалниот сегмент
3. Намалена подвижност на 'рбетот по повреда на коскениот дел на сегментот Л3 - Л5.

(33) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. повреда на 'рбетот со трајни оштетувања на 'рбетниот мозок или на периферните нерви (квадриплегија), со загуба на контролата на дефекацијата и уринирањето;
2. повреда на 'рбетниот мозок со целосна парализа на долните екстремитети, без пречки на дефекацијата и на уринирањето;
3. повреда на 'рбетот со трајно оштетување на 'рбетниот мозок или периферните нерви (параплегија) без загуба на контролата на дефекацијата и мочањето, верифицирано со ЕМГ;
4. повреда на 'рбетот, со пареза на долните екстремитети.

XIII ПОВРЕДИ НА КАРЛИЦА

(34) Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:

1. скршување на една или две цревни коски санирано со дислокација;
2. скршување на срамната или седишната коска санирано со дислокација;
3. скршување на 2 коски: срамната, седишната или срамната и седишната, со дислокација;
4. скршување на крсната коска или тртната коска.

(35) Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:

1. симфизеолиза со дислокација, хоризонтална и/или вертикална.

(36) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. повеќекратно кршење на карлицата со тешка деформација или денивелација на сакроилијакалните зглобови или симфиза.

XIV ПОВРЕДИ НА РАЦЕ

(37) Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:

1. загуба на палец, показалец, среден, домал или мал прст;

(38) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. загуба на двете раце или шепа;
2. загуба на раката од рамото (ексарткулација);
3. загуба на раката во подрачјето на надлактицата;
4. загуба на раката под лакотот со задржана функција на лакотот;
5. загуба на шепа;
6. загуба на сите прсти, на едната или на двете шепа.

НАДЛАКТИЦА

(39) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. лабавост на рамениот зглоб со коскени дефекти на зглобните тела;
2. неправилно зараснато кршење на клучната коска.

(40) Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:

1. намалена подвижност на раката во рамениот зглоб споредена со здравата рака;
2. потполно исчашување на акромиоклавикуларниот или стерноклавикуларниот зглоб, рендгенски верифицирано;
3. лезија (повреда) на ротаторната манжетна;
4. Трауматско раскинување на големите мускули на надлактицата.

(41) Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:

1. потполна вкочанетост на рамениот зглоб во функционално повољна положба (абдукција);
2. ендопротеза на рамениот зглоб;
3. псевдоартроза на надлактичната коска.

(42) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. потполна вкочанетост на рамениот зглоб во функционално неповолна положба (абдукција);
2. хроничен остеомиелитис на коските на горните екстремитети со посттравматска фистула;
3. парализа на нервниот аксесориус;
4. парализа на брахијалниот плексус;
5. делумна парализа на брахијалниот плексус (ЕРБ или КЛУМПКЕ);
6. парализа на аксиларниот нерв;
7. парализа на радијалниот нерв;
8. парализа на нервот медианус;
9. парализа на нервот улнарис;
10. парализа на два нерва од едната рака;
11. парализа на три нерва од едната рака.

ПОДЛАКТНИЦА

(43) Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:

1. намалена ротација на подлактицата (просупинација) споредена со здравата рака;
2. намалена подвижност на рачниот зглоб спореден со здравата рака;
3. ендопротеза на чунестата коска и/или ослинатум (месечеста коска);
4. посттравматска псеудоартроза (незараснување) на навикуларната коска.

(44) Дневниот надомест изнесува најмногу до 90 дена за:

1. потполна вкочанетост на зглобот на лакотот во функционално неповолна положба;
2. намалена подвижност на зглобот на лакотот, спореден со здравата рака;
3. разлабавен зглоб на лакотот (разлабавување во фронтална рамнина) – осцилација на движењата во попречна насока;
4. анкилоза на рачниот зглоб.

(45) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. анкилоза на подлактицата во супинација;
2. анкилоза на подлактицата во средна положба;
3. анкилоза на подлактицата во пронација.

ПРСТИ

(46) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. скршување на метакарпалните коски;
2. намалена подвижност на дисталниот или базалниот зглоб на палецот;
3. намалена подвижност на одделни зглобови на показалецот, средниот, домалиот или малиот прст.

(47) Дневниот надомест изнесува најмногу до 90 дена за:

1. потполна вкочанетост на сите прсти од едната рака;
2. потполна вкочанетост на целиот палец, целиот показалец, средниот, домалиот и малиот прст.

XV ПОВРЕДИ НА ДОЛЕН ЕКСТРЕМИТЕТ

(48) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. слободно зглобно тело поради повреда;
2. посттравматско раскинување на мускулите на надколеницата и подколеницата докажано со ЕХО, МРИ
3. изолирани кршења на коските на тарзус.

(49) Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:

1. деформација на една метатарзална коска по поголема деформација на метатарзусот по кршење на метатарзалните коски;
2. потполна вкочанетост на еден или повеќе зглобови на прстите на нозете;
3. големи белези на петицата или на табанот по дефектите на меките делови;

4. посттрауматска тромбоза на длабоките крвни садови на натколеницата и потколеницата, докажана со доплер;
5. оштетување на менискус со рецидивирачки пречки во функцијата на зглобот на коленото, потврдено со магнетна резонанција;
6. трауматска хондромалација во пределот на коленото докажана со артроскопија или МРИ;
7. разнишаност на коленото по раскинување на колатералните лигаменти докажано со МРИ;
8. изолирани кршења на коските на талус;
9. намалена подвижност на зглоб на вториот до петтиот прст на стапалото по скршеница на фаланга на прстите на стапалото.

(50) Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:

1. целосна или делумна загуба на еден од петте прсти на стапалото;
2. ендопротеза на колкот;
3. намалена подвижност на колкот компарирана со здравиот колк со верификација со РТГ;
4. намалена подвижност на зглобот на коленото, компарирано со здравото колено;
5. разнишаност на коленото по повреда на капсулата и на лигаментарниот апарат, компарирано со здравото колено, со потреба од постојано носење на ортопедско помагало;
6. ендопротеза на коленото;
7. анкилоза на отскочниот зглоб во функционално поволна и неповолна положба (5-10 степени плантарна флексија);
8. намалена подвижност на отскочниот зглоб, компарирано со здравиот отскочен зглоб;
9. ендопротеза на отскочниот зглоб;
10. трауматско проширување на мелеоларната, бималеоларната, трималеоларната виљушка на стапалото, компарирано со здравото стапало;
11. изолирани кршења на коските на тарзусот без поголеми деформации.

(51) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. загуба на двете натколеници;
2. ексарткулација на нога во колк;
3. загуба на натколеница во горната третина, осакатениот бут негоден за протеза;
4. загуба на натколеница под горната третина;
5. загуба на двете потколеници, осакатените делови погодни за протеза;
6. загуба на потколеница;
7. загуба на едно или две стапала;
8. загуба на стапало во Шопартова линија;
9. загуба на стапало во Лисфранова линија;
10. трансметатарзална ампутација;
11. загуба на една или повеќе од петте метатарзални коски;
12. загуба на сите прсти на стапалото на една нога;
13. потполна вкочанетост на колкот во функционално поволна или неповолна положба;
14. потполна вкочанетост на двата колка;
15. неправилно зарастено кршење на бутната коска со ангулација во варус, валгус позиција;
16. посттравматски хроничен остеомиелитис на коските на долните екстремитети;
17. скратување на ногата поради кршење;
18. вкочанетост на коленото (до 20 степени флексија), во функционално поволна или неповолна положба;
19. посттравматска псеудоартроза (незараснување) на бутната коска
19. неправилно зараснато кршење на потколеницата во валгус, варус или рекурватум деформација, компарирано со здравата потколеница;
20. деформација на калканеусот по компресивно кршење;
21. деформација на талусот по скршеница со следователна артроза;
22. парализа на искијадичниот нерв;
23. парализа на феморалниот нерв;
24. парализа на тибијалниот нерв;
25. парализа на перонеалниот нерв;
26. парализа на глутеалниот нерв.

(52) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена:

1. за другите повреди на кој било дел од телото што не се опишани во табелата на дневен надомест, како контузии, дисторзии, фисури, рани и слични полесни повреди.

Бр. 02-9753/12-1

Датум: 29.12.2020 година

Претседател на Управен одбор

Бошко Андов